

Begäran om utlåtande om betänkandet från den arbetsgrupp som berett en översyn av 10 § i grundlagen

Inledning

Justitieministeriet begär utlåtande om betänkandet från den arbetsgrupp som berett översynen av 10 § i grundlagen.

Bakgrund

Justitieministeriet tillsatte den 23 december 2024 en arbetsgrupp för att bereda en ändring av 10 § i grundlagen. Arbetsgruppen hade i uppgift att bereda de ändringar i 10 § i grundlagen som bedömts som behövliga med beaktande av

1. den fråga som grundlagsutskottet lyft fram om förhållandet mellan lagförbehållet om hemfridsskydd i 10 § i grundlagen och EU-lagstiftningen,
2. andra utrednings- och ändringsbehov som det hänvisas till i grundlagsutskottets utlåtanden, med beaktande av bland annat nya former av allvarlig brottslighet och den tekniska utvecklingen,
3. behovet av att möjliggöra hotbaserad kriminalunderrättelseinhämtning som riktar sig mot allvarlig brottslighet,
4. behovet av att göra det möjligt att utnyttja befogenheterna för civil och militär underrättelseinhämtning i utrymmen som används för boende av permanent natur.

Arbetsgruppens mandatperiod löpte ut den 28 november 2025.

Arbetsgruppen rapporterade om sitt arbete till den parlamentariska styrgrupp som statsrådet tillsatte till stöd för beredningsarbetet vid sitt allmänna sammanträde den 13 mars 2025. Mandatperioden för den parlamentariska styrgruppen varar högst lika länge som mandatperioden för Petteri Orpos regering.

Målsättningar

Det föreslås att 10 § 2 mom. i grundlagen ändras så att det i momentet föreskrivs om att hemligheten i fråga om alla förtroliga meddelanden är okränkbar. De uttryckliga hänvisningarna till brev- och telefonhemligheten stryks ur bestämmelsetexten. Syftet med ändringen är inte att ändra innehållet i bestämmelsen jämfört med nuläget.

I den gällande 10 § ingår begränsningsgrunder som hänför sig till utredning av brott (3 mom.) och utredning av brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet eller hemfriden (4 mom.). Det föreslås att ordalydelsen i båda momenten ändras så att uttrycket "förhindra och utreda brott" används i båda momenten. Syftet med ändringen är att ändra bestämmelsernas ordalydelse så att den motsvarar den utveckling som skett i grundlagsutskottets tolkningspraxis.

Det föreslås att 10 § 3 och 4 mom. i grundlagen ska ändras så att det blir möjligt att begränsa hemfridsskyddet och skyddet för hemligheten i fråga om förtroliga meddelanden i syfte att inhämta information för att avvärja allvarlig brottslighet som allvarligt hotar individens eller samhällets säkerhet (så kallad hotbaserad kriminalunderrättelseinhämtning).

Till 3 mom. fogas dessutom en begränsningsgrund som motsvarar det nuvarande 4 mom. och som gör det möjligt att begränsa hemfridsskyddet för att inhämta information om militär verksamhet eller sådan övrig verksamhet som allvarligt hotar den nationella säkerheten.

Svarsanvisningar för mottagare

Vem som helst kan lämna ett utlåtande.

Vänligen lämna utlåtandet i första hand genom att svara på begäran om utlåtande via tjänsten utlåtande.fi. Anvisningar för hur man registrerar sig i och använder tjänsten finns på utlåtande.fi under fliken Anvisningar > Bruksanvisningar (användarstöd: lausuntopalvelu.om(a)gov.fi). Ministerierna ska dessutom föra in det utlåtande som de lämnat in via utlåtande.fi i ärendehanteringssystemet VAHVA under ärende VN/26633/2024.

Om det inte är möjligt att använda tjänsten Utlåtande.fi kan utlåtandena sändas per e-post till ministeriets registratorskontor på adressen kirjaamo.om(a)gov.fi eller per post till adressen Justitieministeriet, PB 25, 00023 STATSRÅDET. I de utlåtanden som sänds till registratorskontoret ska ärendenummer VN/26633/2024 anges. Dessutom ber vi att de utlåtanden som lämnas in till registratorskontoret skickas till exempel som bilaga till e-posten i Word- eller pdf-format så att utlåtandehandlingen inte innehåller onödiga personuppgifter, såsom privatpersoners e-postadresser.

Alla utlåtanden är i princip offentliga i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Utlåtandena publiceras på projektets offentliga projektsidor (valtioneuvosto.fi/sv/projekt, identifieringskod OM067:00/2024). Ett utlåtande som lämnats in av en privatperson publiceras dock av datasekretesskäl i projektportalen endast om personen skriftligen begär det till exempel i samband med sitt utlåtande eller i foljebrevet till det.

Alla utlåtanden i tjänsten Utlåtande.fi, inklusive privatpersoners utlåtanden, är automatiskt synliga för alla i tjänsten. De utlåtanden som lämnats in till registratorskontoret publicerar ministeriet inte i Utlåtande.fi.

Utlåtandena ska inte innehålla onödiga personuppgifter. Även om ett utlåtande som en privatperson lämnat in till registratorskontoret inte publiceras på webben, är utlåtandet tillgängligt för alla hos ministeriet i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas

verksamhet.

Tidtabell

Utlåtanden om betänkandet på finska ska lämnas senast **den 22 januari 2026**.

En svensk översättning av betänkandet fogas till begäran om utlåtande när den är klar, uppskattningsvis vecka 4. Remisstiden för utlåtandena om översättningen av betänkandet förlängs så att den motsvarar remisstiden för betänkandet på finska. Förlängningen av remisstiden för översättningen inverkar inte på remisstiden för betänkandet på finska.

Beredare

Mer information i ärendet lämnas av

4–19 december och från och med 7 januari

lagstiftningsråd Niklas Vainio, niklas.vainio@gov.fi, tfn 0295 150 041

lagstiftningsråd Liisa Leppävirta, liisa.leppavirta@gov.fi, tfn 0295 150 136

specialsakkunnig Ilona Sekiguchi, ilona.sekiguchi@gov.fi, tfn 0295 150 208

22 december – 5 januari

avdelningschef Johanna Suurpää, johanna.suurpaa@gov.fi, tfn 0295 150 534

Länkar:

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM067:00/2024> - Työryhmän hankesivu

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM067:00/2024> - Arbetsgruppens projektportal

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM012:00/2025> - Parlamentaarisen ohjausryhmän hankesivu

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM012:00/2025> - Parlamentariska styrgruppens projektportal

<https://intermin.fi/hankkeet/hankesivu?tunnus=SM047:00/2023> - Poliisin rikostiedustelua koskevaa lainsäädäntöä valmisteleavan sisäministeriön työryhmän hankesivu

<https://intermin.fi/sv/projekt-och-lagberedning/projektsida?tunnus=SM047:00/2023> - Projektsidan för inrikesministeriets arbetsgrupp som bereder lagstiftning om kriminalunderrättelseinhämtning inom polisen

Bilagor:

[Työryhmän mietintö.pdf](#) - Työryhmän mietintö

Sändlista:

Amnesty International Suomen osasto ry
Eduskunnan oikeusasiamies
Electronic Frontier Finland – Effi ry
Ihmisoikeusliitto ry
Juristiliitto ry
Keskusrikospoliisi
Keskustan eduskuntaryhmä
Kokoomuksen eduskuntaryhmä
Korkein hallinto-oikeus (varataan tilaisuus antaa lausunto)
Korkein oikeus (varataan tilaisuus antaa lausunto)
Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä
Liike Nyt -eduskuntaryhmä
Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenne- ja viestintävirasto
Maa- ja metsätalousministeriö
Medialiitto ry
Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry
Oikeustoimittajat ry
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Perussuomalaisten eduskuntaryhmä
Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Pääesikunta
Ruotsalainen eduskuntaryhmä
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä
Suojelupoliisi
Suomen Asianajajat
Suomen Journalistiliitto ry
Suomen tuomariliitto ry
Tasavallan presidentin kanslia
Tiedusteluvalvontavaltuutettu
Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry
Tietosuojavaltuutettu
Turvallisuuskomitea
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
Valtioneuvoston kanslia
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä
Vihreä eduskuntaryhmä
Ympäristöministeriö

Lausunnonantajan lausunto

1. I betänkandet föreslås det att det i 10 § 2 mom. i grundlagen införs en allmän bestämmelse om att hemligheten i fråga om alla förtroliga meddelanden är okränkbar. De uttryckliga hänvisningarna till brev- och telefonhemligheten stryks ur bestämmelsetexten. Anser ni att denna ändring är motiverad? Vad är er bedömning av den föreslagna bestämmelsetexten och motiveringen till den?

2. Till 10 § 3 och 4 mom. i grundlagen fogas en begränsningsgrund som gör det möjligt att begränsa hemfridsskyddet och skyddet för hemligheten i fråga om förtroliga meddelanden i syfte att inhämta information för att avvärja allvarlig brottslighet som allvarligt hotar individens eller samhällets säkerhet (så kallad hotbaserad kriminalunderrättelseinhämtning).

Anser ni att denna ändring är motiverad? Vad är er bedömning av den föreslagna bestämmelsetexten och motiveringen till den?

3. Det föreslås i betänkandet att underrättelsebefogenheter ska kunna utövas i lokaler som skyddas av hemfriden. Till 10 § 3 mom. i grundlagen fogas en begränsningsgrund som motsvarar det nuvarande 4 mom. och som gör det möjligt att begränsa hemfridsskyddet för att inhämta information om militär verksamhet eller sådan annan verksamhet som allvarligt hotar den nationella säkerheten.

Anser ni att denna ändring är motiverad? Vad är er bedömning av den föreslagna bestämmelsetexten och motiveringen till den?

4. I betänkandet föreslås det att ordalydelsen i 10 § 3 och 4 mom. i grundlagen ändras så att den motsvarar den utveckling som skett i grundlagsutskottets tolkningspraxis. I båda momenten ska uttrycket "för att förhindra och utreda brott" användas.

Anser ni att denna ändring är motiverad? Vad är er bedömning av den föreslagna bestämmelsetexten och motiveringen till den?

5. Anser ni att den bedömning och de slutsatser som framförs i bilagan till betänkandet om förhållandet mellan lagförbehållet om begränsning av hemfriden och Europeiska unionens lagstiftning är motiverade?

6. Övriga kommentarer om arbetsgruppens betänkande

Suurpää Johanna
Oikeusministeriö

Vainio Niklas
Oikeusministeriö